

Ny Bokin'i Daniela - Isa Faharoa amby Dimampolo

Fanokafana ny Piozila Ara-paminaniana: Ny Fahitan'i Daniela sy ny Fiakaran'ny Fanjakana

Jeff Pippenger
2024-01-16

Tamin'ny lahatsoratra farany dia nasongadintsika fa i Gabriela no nanome ny famaranana ny “fahatezerana farany” mba hanamafisana ny datin'ny 1844, araka ny fijoroan'ny vavolombelona roa. Takatr'i Miller ny “impito” ao amin'ny Levitikosy faha-enina amby roapolo, izay notanterahina tamin'ny fanjakan'ny Joda, nefa tsy tonga tamin'ny fahitana ny tanjona sy ny fifandraisan'ny fitsaran'ny “impito” tamin'ny fanjakana avaratra sy atsimon'ny Isiraely izy. Raha nahafantatra ny fanavahana ny amin’“ilay fahatezerana farany” ao amin'ny andininy fahasivy ambin'ny folo tokoa izy dia mampisalasala izany, na dia tsy isalasalana aza fa azony tamin'ny heviny ankapobeny fa ny “fahatezerana” dia ny “impito.” Ny fahazavan'ny fahatezerana voalohany sy farany dia novahana tombo-kase tamin'i Palmoni tamin'ny 1856, saingy nolavina tamin'ny 1863 izany. Kanefa marina ny hafatr'i Miller momba ny “impito,” na dia voafetra aza.

Tsy ho nahafantatra i Miller fa ny tandroka kely an'i Roma mpanompo sampy no nanandratra sy nanasandratra ny fanompoan-tsampy, ao amin'ny andininy fahairaika ambin'ny folo ao amin'ny Daniela toko faha-valo, satria ho an'i Miller ny hoe “esorina” dia midika fotsiny hoe esorina amin'ireo fisehoany intelo tsirairay ao amin'ny Daniela. Kanefa mbola marina ihany ny hafany, na dia voafetra aza.

Ny Milerita dia tena nahafantatra fa ny “toerana masina” ao amin'ny andininy faha-iraika ambin'ny folo dia ny tempoly jentilisa tao amin'ny tanànan'i Roma (ny Pantheon), nefa ny teny Hebreo kosa dia tsy izay niorenan'ny hafatr'izy ireo. Ny hafatr'i Miller dia nifantoka tamin'ny fotoana ara-paminaniana. Ny tantara izay nanokafana ny hafatr'izy ireo dia nanakana azy tsy hahita an'i Etazonia ho fanjakana fahenina ao amin'ny faminanian'ny Baiboly, ary mihoatra noho izany, dia nanakana azy tsy hahita ny fahefana papaly ho fanjakana fahadimy ao amin'ny faminanian'ny Baiboly.

Noteren'ny tantara niainany izy ireo ka nampihatra ny faminanianana araka ny fifanarany tamin'ilay fiverenan'i Kristy izay nantenainy ho tsy ho ela, ary diso fanantenana izy ireo, kanefa marina ny hafany. Rehefa manome ny fanazavana ny amin'ireo fahitana roa ao amin'ny andininy dimy ambin'ny folo ka hatramin'ny fito amby roapolo i Gabriela, dia nosakanan'ny fahatakarana'i Miller tsy hahazoany ny fanambarana midadasika kokoa momba ireo fanjakana, izay naseho tao amin'ny fiovan'ny lahy sy vavy amin'ilay tandroka kely ao amin'ny andininy sivy ka hatramin'ny roa ambin'ny folo. Ny Millerita dia i Roma ihany no hitany ho fanjakana fahenina sy farany eto an-tany ao amin'ny fanazavan'i Gabriela.

Ary izao no niseho, raha izaho, dia izaho Daniela, nahita ny fahitana ka nitady ny heviny, indro, nisy nijoro teo anatrehako toy ny endrik'olona. Ary nandre feon-dehilahy teo anelanelan'ny moron'i Olay aho, izay niantso ka nanao hoe: Gabriela, ampahafantaro ity lehilahy ity ny amin'ny fahitana. Dia nanatona teo amin'izay nijoroako izy; ary nony tonga izy, dia raiki-tahotra aho ka niankohoka tamin'ny tavako; fa hoy izy tamiko: Fantaro, ry zanak'olona, fa amin'ny andro farany no hahatanterahan'ny fahitana. Ary raha mbola niteny tamiko izy, dia renoky ny torimasalo lalina tamin'ny tavako niankandrefana tamin'ny tany aho; nefa nokasihiny aho ka nampitsangany mahitsy. Ary hoy izy: Indro, hampahafantariko anao izay hitranga amin'ny faran'ny fahatezerana; fa amin'ny andro voatendry no hisian'ny farany. Ilay ondrilahy hitanao manana tandroka roa dia ireo mpanjakan'i Media sy Persia. Ary ilay osilahy volombava dia ny mpanjakan'i Grisia; ary ilay tandroka lehibe eo anelanelan'ny masony dia ny mpanjaka voalohany. Ary raha vantany vao tapaka izany, ka nisy efatra nitsangana hisolo azy, dia fanjakana efatra no hitsangana avy amin'ilay firenena, nefa tsy amin'ny heriny. Ary amin'ny andro faran'ny fanjakany, raha efa feno ny fahotan'ireo mpandika lalàna, dia hisy mpanjaka masi-tarehy sady mahafantatra teny saro-pantarina hitsangana. Ary ny heriny dia ho lehibe, nefa tsy amin'ny heriny ihany; ary handrava amin'ny fomba mahagaga izy, sady hambinina sy hanao araka izay kasainy, ary handringana ny mahery sy ny vahoaka masina. Ary amin'ny fahakingany koa no hampandrosoany ny fitaka eo an-tanany; ary hanandratra ny tenany ao am-pony izy, ka amin'ny filaminana no handringanany ny maro; hijoro hanohitra ny Andrianan'ny andriana koa izy; nefa hovakivaky tsy amin-tanana izy. Ary marina ny fahitana ny amin'ny hariva sy ny maraina izay voalaza; koa asio tombo-kase ny fahitana, fa ho amin'ny andro maro izany. Ary izaho Daniela dia reraka ka narary andro vitsivitsy; taorian'izany dia nitsangana aho ka nanao ny raharahan'ny mpanjaka; ary talanjona aho noho ny fahitana, nefa tsy nisy nahafantatra izany. Daniela 8:15–27.

Na dia natolotra tamin'i Daniela aza ny fahitana ny amin'ny Ony Ulai (izay eo am-panatanterahana ankehitriny), ao amin'ny tantaran'i Babylona dia avela ivelan'ny fahitana ny fanjakana voalohany. Efa nampidirina ho loha volamena izy, sy ho liona ao amin'ny toko faharoa sy fahafito, nefa ny toetra ara-paminaniana momba an'i Babylona, dia ny fanesorana azy sy ny famerenana azy indray, no nohamafisina tao amin'ny toko fahavalo. I Nebokadnezara dia efa naneho mialoha ny ratra mahafaty nahazo ny fahefan'ny papa, fony izy noroahina hiala tamin'ny olona nandritra ny “fotoana fito”, ka tamin'izany dia naneho mialoha ny fitopolo taona ara-panoharana izay anadinoana ilay vehivavy janga avy any Tyro. Ao amin'ny Daniela toko fahavalo, Babylona dia hadino avy amin'ireo fanjakan'ny faminaniana ao amin'ny Baiboly, ary ny fahitana dia manomboka amin'ny Mediana sy Persiana (ilay ondrilahy), izay narahin'i Grisia (ilay osilahy).

Ny fanjakan'i Aleksandra Lehibe dia nizarazara ho fanjakana efatra, izay ambany hery noho i Aleksandra, araka izay efa naseho koa tao amin'ny toko fahafito tamin'ilay leoparda izay nanana elatra efatra sy loha efatra. Ny isa efatra dia maneho ny eran-tany, araka ny asehon'ny avaratra, atsinanana, atsimo ary andrefana. Ao amin'ny andininy faha-valo amin'ny toko fahavalo, nisy tandroka efatra malaza nipoitra niankany amin'ny rivotra efatra avy any an-danitra. Ao amin'ny toko fahafito, ny elatra efatr'i Gresy dia mifanaraka amin'ny rivotra efatra ao amin'ny toko fahavalo, ary ny loha efatr'i Gresy dia mifanaraka amin'ireo tandroka efatra malaza. Ny loha efatra

sy ireo tandroka efatra malaza dia maneho ireo fanjakana efatra izay nizarazaran'ny fanjakana voalohan'i Aleksandra, ary ny elatra efatra sy ny rivotra efatra dia maneho ireo faritra efatra nizarana azy. Zava-dehibe ny mahita mazava izany fanavahana izany, satria maneho hevitra iadian-kevitra izay nananan'ny Millerita nanohitra ny fahatakarana nentim-paharazan'ny Protestanta momba ny fanjakana fahefatra'i Roma izany.

Ao amin'ireo tabilaon'i Habakoka, izay asehon'ny tabilao pioniera 1843 sy 1850, dia iray ihany ny sary famantarana izay tsy maneho fampiharana ara-paminaniana, ary mifandray amin'ny fanavahana ny loha efatra sy ireo malaza, ary ny elatra efatra sy ny rivotra. Ho ezaka hanafenana ny fahamarinana momba an'i Roma amin'ny maha-fanjakana fahefatra ao amin'ny faminanian'ny Baiboly azy, dia nampiditra adihevitra iray momba ny tena na ny diso hevitra ny loha efatra sy ireo malaza, ary ny elatra efatra sy ny rivotra i Satana. Nanao izany i Satana satria ny bokin'i Daniela dia manondro mazava fa misy tandindona iray miavaka ao amin'ny bokin'i Daniela izay nametraka ny fahitana. Ampahany amin'ny porofo izay mampiorina izany tandindona izany no hita ao amin'ny loha efatra sy ireo malaza, ary ny elatra efatra sy ny rivotra. Ny Protestanta dia nanohana fomba fijery satanika momba izany adihevitra izany, ary lehibe loatra ny lanjan'ilay adihevitra teo amin'ny tantaran'ny Millerita ka notononin'izy ireo teo amin'ny tabilao izany. Ny hery izay mampiorina ny fahitana "chazon" ao amin'ny bokin'i Daniela dia faritana ho "mpandroba ny olonao," ary ny Protestanta dia nanondro izany hery izany ho iray amin'ireo andian-mpanjaka Syriana maro nantsoina hoe Antiochus Epiphanes, fa i Miller kosa nanondro azy ireo ho Roma.

Ary amin'ireo andro ireo dia hisy maro hitsangana hanohitra ny mpanjakan'ny atsimo; ary ireo mpandrombaka amin'ny firenenao koa hanandratra ny tenany mba hampiorina ny fahitana; nefa ho lavo izy. Daniela 11:14.

Antiochosy dia iray tamin'ireo mpanjaka, tao anatin'ny filaharan'ny mpanjaka izay nipoitra avy tamin'ny iray tamin'ireo fanjakana efatra izay nivakivakin'ny fanjakan'i Aleksandra. Ilay tandroka kely ao amin'ny andininy fahasivy ao amin'ny Daniela toko faha-valo dia nanaraka ny fanjakan'i Aleksandra, ary ny andininy fahasivy dia milaza fa avy tamin'ny iray tamin'ireo no nivoahan'ilay tandroka kely.

Ary tamin'ny iray tamin'ireo no nivoaka tandroka kely iray, izay nihalehibe indrindra nankany amin'ny atsimo sy nankany amin'ny atsinanana ary nankany amin'ilay tany mahafinaritra. Daniela 8:9.

Ny adihevitra momba ny hoe i Roma no mampiorina ny fahitana, sa mpanjaka Syriana malemy sy somary tsy manan-danja no mampiorina ny fahitana, dia ahitana koa ny adihevitra momba ny hoe ny fahefan'ilay tandroka kely dia nivoaka avy tamin'ny iray amin'ireo tandroka efatra, sa avy tamin'ny iray amin'ireo rivotra efatra. Tsy dia adihevitra loatra izany, satria mazava ny tantara sy ny faminaniana fa i Roma dia tsy taranak'ny fanjakana Grika, fa fahefana vaovao. Raha i Roma no fanjakana fahefatra, dia ny "iray amin'ireny" ao amin'ny andininy faha-sivy dia tsy maintsy iray amin'ireo rivotra efatra na elatra efatra. Raha i Antiochus Epiphanes kosa, dia nivoaka avy tamin'ny tandroky Syria izany.

Nambaran'ny Millerita fa ny fahefana aseho ho “ireo mpandroba amin'ny firenenao” dia hitsangana hanohitra an'i Kristy.

Ary amin'ny alalan'ny politikany koa no hampandrosoany ny fitaka eo an-tànany; ary hampindratra ny tenany ao am-pony izy, ary amin'ny fihavanana no handringanany ny maro; hitsangana hanohitra ny Andrianan'ny andriana koa izy; nefa hovakivakina tsy amin-tànana izy. Daniela 8:25.

Ny “Andrianan'ireo andriana” dia Kristy, ary Antiochus Epiphanes dia niaina ela talohan'ny nahaterahan'i Kristy, koa nasongadin'ny Millerites teo amin'ny tabilao 1843 izany zava-misy izany. Tao amin'ilay tabilao dia nampidiriny ny taona 164, izay raha ny marina dia tsy manana filazana ara-baiboly, fa fanamarihana fotsiny izay mampahafantatra ny lanjan'ilay adihevitra momba ny fanjakana fahefatra teo amin'i Miller sy ireo teolojiana Protestanta. Eo anilan'ny taona “164” eo amin'ilay tabilao dia nosoratany hoe: “Fahafatesan'i Antiochus Epiphanes izay mazava ho azy fa tsy nitsangana hanohitra ny Andrianan'ireo andriana, satria efa maty 164 taona talohan'ny nahaterahan'ny Andrianan'ireo andriana izy.”

Ankehitriny ny Advantisma dia mampianatra fa i “ny jiolahin'ny olonao” dia i Antiochus Epiphanes, tahaka ny ataon'ny Protestanta nihemotra koa, na dia teo aza ny zava-misy fa ny tsindrimandry no nanoratra hoe “ny tabilao 1843 dia notarihin'ny tanan'ny Tompo ka tsy tokony hovana.” Fantatry ny Millerita fa i Roma no mpanjaka manana tarehy masiaka, koa tsy nohozongozonin'ilay fampianarana satanika izay manimba ny fahafahana mampiorina ny fahitana “chazon” izy ireo. Mazava ny Baiboly fa raha tsy misy fahitana, dia levona ny vahoaka.

Raha tsy misy fahitana, dia levona ny vahoaka; fa izay mitandrina ny lalàna no sambatra. Ohabolana 29:18.

Ny fahitana izay ambaran'i Solomona ao amin'ilay andininy dia ny fahitana “chazon”, izay, ao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo ao amin'ny Daniela toko faha-valo, no fahitana manondro ny fanompoan-tsampy sy ny fahefan'ny papa ho toy ny manitsakitsaka ny fitoerana masina sy ny tafika. Ho an'ny Millerites, ireo hery roa mpandrava ireo dia naneho ny fanjakana fahefatra ao amin'ny faminanian'ny Baiboly, ary raha tsy nekeny ny fanjakana fahefatra, dia i Roma (ireo mpandroba ny vahoakanao), dia tsy ho nahavita nametraka ny fahitana izy ireo. Ireo “mpandroba ny vahoakanao” ao amin'ny andininy faha-efatra ambin'ny folo ao amin'ny Daniela toko faha-iraka ambin'ny folo dia hitsangana hanohitra ny mpanjakan'ny atsimo, hanandratra ny tenany, hampiorina ny fahitana, ary ho lavo. Roma no nanatanteraka ireo toetra rehetra ireo.

Ao amin'ny toko fahafito, ny fanjakana fahefatra dia voalaza manokana ho “hafa karazana” noho ireo fanjakana teo alohany.

Taorian'izany dia nahita tao amin'ny fahitana tamin'ny alina aho; ary, indro, bibidia fahefatra, mahatahotra sy mampihorohoro ary mahery indrindra; ary nanana nify vy lehibe izy; nandrapaka sy nanoroto izy, ary izay sisa dia nohitsahiny tamin'ny tongony; ary hafa noho ny bibidia rehetra izay talohany izy; ary nanana tandroka folo izy.... Dia te-hahafantatra ny marina momba ilay bibidia fahefatra aho, izay hafa noho ny hafa rehetra, sady mahatahotra indrindra, izay nify vy no nananany, ary ny hohony dia varahina; izay nandrapaka sy

nanorotoro ary nitsakitsaka izay sisa tamin'ny tongony; Ary ny amin'ny tandroka folo izay teo amin'ny lohany, sy ny amin'ily tandroka hafa izay nitsangana, ka teo anoloany dia nianjera ny telo; dia ilay tandroka izay nanana maso sy vava niteny zava-dehibe indrindra, ary ny fijery azy dia nahery setra kokoa noho ny namany. Daniela 7:7, 19, 20.

Ny fanjakana fahefatra ao amin'i Daniela toko faha-7 dia nofaritana indroa ho “hafa karazana” noho ireo fanjakana nialoha azy. Raha toa ka fanitarana fotsiny ilay “tandroka kely” ao amin'ny andininy faha-9, izay tandroka Syria (Antiokosa Epifana), dia tsy ho hafa izy. Ireo biby nialoha an'i Roma ao amin'ny toko faha-7 dia ny liona sy ny bera ary ny leoparda, izay biby tena misy eo amin'ny zavaboary avokoa; fa raha tonga tamin'ily biby fahefatra manana nify vy sy hoho varahina kosa, dia tsy nahalala biby eo amin'ny zavaboary i Daniela izay afaka naneho an'ily biby mahatsiravina izay nandrapaka. Hafa karazana izy. Ilay “tandroka kely” ao amin'ny andininy faha-9 dia nivoaka avy tamin'ny iray tamin'ireo faritra asehon'ny rivotra efatra sy ny elatra, fa tsy avy tamin'ny iray tamin'ireo tandroka na ireo malaza.

Ny toko fahavalo ao amin'ny Daniela dia milaza fa: “Ary amin'ny andro faran'ny fanjakany, rehefa tonga amin'ny fahafenoany ny mpandika lalàna, dia hisy mpanjaka masi-tarehy sady mahafantatra teny miafina hitsangana.” Ao amin'ny “andro faran'ny fanjakany” (Gresy, izay efa nivaky ho fanjakana efatra), amin'ny fotoana “rehefa tonga amin'ny fahafenoany ny mpandika lalàna,” dia hisy mpanjaka vaovao hitsangana.

“Ny firenena rehetra izay niakatra teo amin'ny sehatry ny asa dia navela hisahana ny toerany etỳ ambonin'ny tany, mba hanehoana mazava na hahatanteraka ny fikasan'ily Mpiambina sy Ilay Masina izy na tsia. Ny faminaniana no nanaraka ny fiakaran'ny fanjakambe lehibe eran-tany sy ny fivoarany—Babylona, Medo-Persia, Grisias, ary Roma. Tamin'ny tsirairay amin'ireny, tahaka ny tamin'ireo firenena kely hery kokoa, dia niverimberina ihany ny tantara. Samy nanana ny fotoam-pitsapana azy avy izy rehetra; samy tsy nahomby izy rehetra, levona ny voninahiny, ary niala ny heriny.” Prophets and Kings, 535.

Tamin'ny faran'ny (“andro aoriana”) fanjakan'i Grisias, rehefa feno ny kapoakany tamin'ny fotoam-pitsapana nomena azy (“raha tonga amin'ny fahafenoany ny mpandika lalàna”), dia hisy “mpanjaka masi-tava” hitsangana. Mahafantatra “teny saro-pantarina” izany mpanjaka izany, satria fiteny hafa tanteraka noho ny teny hebreo nampiasain'ny Jiosy na ny teny grika tamin'ily fanjakana teo aloha no hoteneniny, fa ny teny latina no hoteneniny. Izany fanjakana izany dia efa nofaritan'i Mosesy ho ilay firenena izay hitondra ny fahirano tamin'ny taona 66 ka hatramin'ny 70 taor. J.K., izay, ankoatra ny zavatra hafa, dia nahatsiravina tokoa ny mosary ka nihinana ny zanany ihany ny Jiosy mba ho velona.

Satria tsy nanompo an'i Jehovah Andriamanitrao tamin'ny fifaliana sy tamin'ny haravaon'ny fo ianao noho ny haben'ny zava-drehetra; dia hanompo ny fahavalonao izay halefan'i Jehovah hiady aminao ianao, amin'ny hanoanana sy ny hetaheta ary ny fitanjahana ary ny tsy fahampian'ny zavatra rehetra; ary hametraka ziogan'ny vy eo amin'ny vozona izy mandra-pandringany anao. Jehovah hampitondra firenena avy any lavitra hiady aminao, avy any amin'ny faran'ny tany, haingana tahaka ny fanidinan'ny voromahery; dia firenena izay tsy ho azonao ny fiteniny; firenena masi-tarehy, izay tsy hanaja ny anti-panahy na hamindra fo

amin'ny tanora; ary handany ny vokatry ny biby fiompinao sy ny vokatry ny taninao izy mandra-pandringany anao; ary tsy hamela ho anao na vary, na divay, na diloilo, na ny zanak'omby aman'ondrinao, mandra-pandringany anao. Ary hanao fahirano anao eo amin'ny tanànanao rehetra izy mandra-pirodan'ny mandanao avo sy mafy, izay nitokiana, manerana ny taninao rehetra; ary hanao fahirano anao eo amin'ny tanànanao rehetra manerana ny taninao rehetra, izay nomen'i Jehovah Andriamanitrao anao, izy. Ary hihinana ny vokatry ny kibonao ianao, dia ny nofon'ny zanakao lahy sy ny nofon'ny zanakao vavy, izay nomen'i Jehovah Andriamanitrao anao, amin'ny fahirano sy amin'ny fahoriana mafy izay hampahorian'ny fahavalonao anao. Deuteronomia 28:47–53.

Ao amin'ny toko faharoa ao amin'i Daniela, ny fanjakana fahefatra dia naseho tamin'ny “vy”, ary i Mosesy dia nanondro “firenena” iray, izay hametraka “ziogan'ny vy” eo amin'ny Jiosy. Io “firenena” io dia “handringana” ny Jiosy, ary ho haingana tahaka ny voromahery, izay ny voromahery no famantarana an'i Roma. Ho “firenena” “izay tsy ho azonao ny lelany” izy, satria ny fiteniny dia ho “teny maizina” amin'ny Jiosy. Ho “firenena masi-maso” izy, araka ny voalaza ao amin'ny toko fahavalo ao amin'i Daniela momba ny “mpanjaka masi-maso”. Ary tamin'ny “fahirano” an'i Jerosalema dia nihinana ny “zanany lahy sy ny zanany vavy” ny Jiosy.

I Miller dia nahafantatra an'i Roma jentilisa ho ilay fahefana efa novinanin'i Mosesy, sy ho ilay fanjakana fahefatra “vy” ao amin'ny Daniela toko faharoa, ary ho ilay “firenena” izay niteny latina fa tsy hebreo na grika. Tsy nanao fanavahana teo amin'ny fanjakana fahefatra sy fahadimy ao amin'ny faminanian'ny Baiboly i Miller, satria taminy dia Roma tsotra izao izy roa tonta. Koa rehefa nitsangana i Roma jentilisa tao amin'ny andininy faha-telo amby roa-polo, dia tsy hitany ilay fanavahana aseho ao amin'ny andininy faha-efatra amby roa-polo. Ao amin'ilay fahitana, ilay tandroka kely dia nifandimby avy amin'ny lahy ho amin'ny vavy, avy amin'ny vavy ho amin'ny lahy, ary avy amin'ny lahy ho amin'ny vavy tao amin'ny andininy faha-sivy ka hatramin'ny faha-roa ambin'ny folo; ary ny andininy faha-telo amby roa-polo no manondro ny toetra ara-paminaniana an'i Roma jentilisa, fa ny fanazavan'i Gabriela ao amin'ny andininy faha-efatra amby roa-polo kosa miova ho Roma vavy. Ilay fahefana ao amin'ny andininy faha-efatra amby roa-polo dia tsy maintsy hanana “hery lehibe,” “fa tsy amin'ny heriny ihany; ary handringana amin'ny fomba mahagaga izy, sady hambinina sy hanao asa, ary handringana ny mahery sy ny vahoaka masina.”

Ny Roma pápaly dia homena ny hery ara-tafikan'i Roma mpanompo sampy, ary handrava ny olon'Andriamanitra mandritra ny arivo sy roanjato ary enimpolo taona izy, hatramin'ny taona 538 ka hatramin'ny 1798. “Hahagaga” ny fandravany, satria izy no bibidia izay “gaga ka manaraka” azy izao tontolo izao manontolo, ary izy no fahefana izay “hanao araka ny sitrapony ka hambinina” mandra-pahatanteraky ny fahatezerana voalohany izay efa “voatendry” hifarana amin'ny 1798.

Avy eo, ao amin'ny andininy fahadimy amby roapolo, Gabriela dia manaraka ilay fifandimbiasam-piovana efa napetraka tao amin'ireo andininy izay nadikany tamin'i Daniela, ka indray dia mitodika amin'i Roma jentilisa, izay, tamin'ny alalan'ny karazana “politika” hafa, no nampiray ny fanjakany, araka ny ambaran'ny mpahay tantara rehetra. Ny “fahaiza-mamitaka” nampiasain'i Roma jentilisa dia ny fitaomana ireo firenena mba hiombona amin'ny fanjakany izay

nitombo hatrany, ary nampiasainy ny fampanantenana fiadanana sy fanambinana mba hanorenana ilay fanjakana, tsy tahaka ireo fanjakana teo alohany izay noforonina fotsiny tamin'ny herin'ny tafika. Ary i Roma jentilisa koa dia “hitsangana hanohitra ny Andrianan'ny andriana,” araka izay nataony fony izy nametraka an'i Kristy teo amin'ny hazo fijalian'i Kalvary.

Avy eo dia niresaka ireo fahitana roa izay nohazavainy tamin'i Daniela i Gabriela, tamin'ny nanondroany fa marina ny fahitana “mareh” momba ny fisehoana (ireo andro roa arivo sy telon-jato), ary fa ny fahitana “chazon” momba ny fanitsakitsahana ny fitoerana masina sy ny tafika nataon'i Roma mpanompo sampy sy Roma papa dia tsy maintsy “akatona (asiana tombo-kase),” “mandritra ny andro maro” (mandra-pahatongan'ny andro farany tamin'ny 1798).

Dia narary nandritra ny fotoana kelikely i Daniela, ary avy eo dia niverina niasa; nefa mbola tsy azony ihany ny fahitana “mareh”, dia ilay fahitana izay nandidiana an'i Gabriela hampahafantariny azy. Noho izany antony izany dia hiverina i Gabriela ao amin'ny toko fahasivy mba hamita ny asany amin'ny fampahafantarana an'i Daniela ny fahitana “mareh”.

Ao amin'ny toko fahasivin'ny Daniela, dia nandinika ny Teny ara-paminaniana Daniela ka tonga nahatakatra tamin'ny alalan'ny soratr'i Mosesy sy Jeremia. Efa nanambara Jeremia fa haharitra fitopolo taona ny fahababoana nisy azy.

Ary io tany manontolo io dia ho tonga fandravana sy zavatra mahatahotra; ary ireo firenena ireo hanompo ny mpanjakan'i Babylona fitopolo taona. Ary izao no hitranga, rehefa tapitra ny fitopolo taona, fa hovaliako ny mpanjakan'i Babylona sy izany firenena izany, hoy Jehovah, noho ny helony, ary koa ny tanin'ny Kaldeana; ka hataoko ho fandravana mandrakizay izany. Jeremia 25:11, 12.

Araka an'i Mosesy, ny fahababoana any amin'ny tanin'ny fahavalo dia hifanandrify amin'ny fotoana izay hankafizan'ny tany ny Sabatany.

Ary hataoko lao ny tany; ary ho talanjona amin'izany ny fahavalonareo izay monina ao aminy. Ary haeliko any amin'ny jentilisa ianareo, ka hotsoahiko ny sabatra hanaraka anareo; ary ho lao ny taninareo, ary ho rava ny tanànanareo. Ary amin'izany ny tany hankafy ny Sabatany, raha mbola lao izy, ary ianareo any amin'ny tanin'ny fahavalonareo; dia amin'izany ny tany hitsahatra ka hankafy ny Sabatany. Raha mbola lao izy, dia hitsahatra; satria tsy nitsahatra tamin'ny Sabatanareo izy, fony ianareo nonina teo amboniny. Levitikosy 26:32–35.

Fantatr'i Daniela tamin'ny tenin'Andriamanitra ara-paminaniana, tamin'ny vavan'ny vavolombelona roa, fa efa naely tany amin'ny tanin'ny fahavalo ny olony, ary tamin'izany andro izany dia hankalaza ny Sabatany ny tany. Fantany izay fantatry ny mpanoratra ny Tantara mikasika ny fitopolo taona nambaran'i Jeremia.

Ary ireo izay tafatsoaka tamin'ny sabatra dia nentiny ho babo tany Babylona; ary tany izy ireo no tonga mpanompony sy mpanompon'ny zanany mandra-panjakan'ny fanjakan'i Persia; mba hahatanteraka ny tenin'i Jehovah izay nampilazaina tamin'ny vavan'i Jeremia, mandra-pankafizin'ny tany ny sabatany; fa raha mbola lao izy, dia nitandrina sabata izy, mba hahatanteraka ny fitopolo taona. Ary tamin'ny taona voalohany nanjakan'i Kyrosy,

mpanjakan'i Persia, mba hahatanteraka ny tenin'i Jehovah izay nampilazaina tamin'ny vavan'i Jeremia, dia nanaitra ny fanahin'i Kyrosy, mpanjakan'i Persia, Jehovah, ka namoaka didy eran'ny fanjakany rehetra izy sady nosoratany koa izany, nanao hoe: Izao no lazain'i Kyrosy, mpanjakan'i Persia: Ny fanjakana rehetra ambonin'ny tany dia nomen'i Jehovah, Andriamanitry ny lanitra, ahy; ary Izy no nanendry ahy hanorina trano ho Azy any Jerosalema, izay any Joda. Iza moa no isan'ny olony eo aminareo rehetra? Homba azy anie Jehovah Andriamaniny, ary aoka hiakatra izy. 2 Tantara 36:20–23.

Daniela dia nahatakatra fa ny fitopolo taona nanaovan'i Jeremia ny faminaniana momba ny fanaparitahana tany amin'ny tanin'ny fahavalo, raha mbola nankafy ny Sabatany kosa ny tany, dia niorina tamin'ilay ozona hoe “impito” ao amin'ny Levitikosy faha-enina amby roapolo; ary noho ny fankatoavana izany fahatakarana izany, dia notanterahiny ilay fanafody voadidy nomena tao ho an'ireo izay mifoha amin'ny farany ka mahatsapa ny toetry ny fanaparitahana azy.

Ary amin'izay sisa velona aminareo dia hampiditra fahalemena ao am-pony Aho any amin'ny tanin'ny fahavalony; ary ny fikopahan'ny ravina voahozongozona dia hanenjika azy; ka handositra izy tahaka ny fandositra sabatra; ary ho lavo izy, na dia tsy misy manenjika aza. Ary hifampianjera izy tahaka ny eo anoloan'ny sabatra, na dia tsy misy manenjika aza; ary tsy hanan-kery hijoro eo anatrehan'ny fahavalonareo ianareo. Ary ho levona any amin'ny jentilisa ianareo, ary ny tanin'ny fahavalonareo no handany anareo. Ary izay sisa aminareo dia hiraviravy ao amin'ny helony any amin'ny tanin'ny fahavalonareo; ary miaraka amin'ny heloky ny razany koa no hiraviraviany miaraka aminy. Raha miaiky ny helony sy ny heloky ny razany izy, mbamin'ny fahadisoany izay nandikany tamiko, ary koa noho izy nandeha nifanohitra tamiko; Ary noho Izaho kosa nandeha nifanohitra taminy ihany koa ka nitondra azy ho any amin'ny tanin'ny fahavalony; raha amin'izany ny fony tsy voafora ka manetry tena, ary manaiky ny famaizana noho ny helony izy: Dia hotsaroako ny fanekeko tamin'i Jakoba, ary ny fanekeko tamin'Isaka koa, ary ny fanekeko tamin'i Abrahama koa no hotsaroako; ary ny tany dia hotsaroako. Ary ny tany kosa hafoiny, ka hankafy ny sabatany izy, raha mbola mandry lao tsy misy azy; ary izy kosa hanaiky ny famaizana noho ny helony; satria, eny, satria nohamavoiny ny fitsarako, ary ny fanahiny no nankahala ny didiko. Kanefa na dia izany rehetra izany aza, raha any amin'ny tanin'ny fahavalony izy, dia tsy hariko, na hankahalako azy handringana azy tanteraka sy handravana ny fanekeko aminy; fa Izaho no Jehovah Andriamaniny. Fa noho ny aminy dia hotsaroako ny faneken'ny razany, izay navoako avy tany amin'ny tany Egipta teo imason'ny jentilisa, mba ho Andriamaniny Aho: Izaho no Jehovah. Ireo no didy sy fitsarana ary lalàna izay nataon'i Jehovah teo aminy sy ny Zanak'Isiraely teo an-tendrombohitra Sinay tamin'ny alalan'i Mosesy. Levitikosy 26:36–46.

Ny vavak'i Daniela ao amin'ny toko fahasivy dia miresaka ny lafin-javatra rehetra ao amin'ny filankevitra ho an'izay mahita ny tenany fa efa niparitaka tany amin'ny tanin'ny fahavalo. Io vavaka io dia tsy maintsy ampifanarahana amin'ny vavany ao amin'ny toko faharoa, satria miaraka izy roa ireo no maneho ny vavaky ireo ao amin'ny Apokalypsy toko fahiraika ambin'ny folo, izay maty teny an-dalamben'ilay tanàna lehibe, dia Sodoma sy Egipta, ka mahita fa izy ireo koa dia efa niparitaka. Rehefa mamarana ny vavany i Daniela, dia miverina i Gabriela mba hamita ny asa fanazavana ny fahitana “mareh”, tahaka ny kasain'ny Fanahy Masina hotanterahina ho an'ireo

vavolombelona roa ao amin'ny Apokalypsy toko fahiraika ambin'ny folo.

Ary raha mbola niteny sy nivavaka ary niaiky ny fahotako sy ny fahotan'ny oloko Israely aho, ka nandroso ny fifonako teo anatrehan'i Jehovah Andriamanitra noho ny tendrombohitra masin'Andriamanitra, eny, raha mbola niteny tamin'ny vavaka ihany aho, dia ilay lehilahy Gabriela, izay efa hitako tamin'ny fahitana tany am-piandohana, no nampandehanina handeha haingana ka nanendry ahy tamin'ny fotoana fanaovana ny fanatitra hariva. Ary nampahalalainy ahy izany, sady niresaka tamiko izy ka nanao hoe: Ry Daniela, tonga aho ankehitriny hampahafantatra anao ny fahendrena sy ny fahalalana. Daniela 9:20–22.

Hohizantsika ao amin'ny lahatsoratra manaraka ity fandalinana ity.

“Fotoana fohy talohan'ny fianjeran'i Babylona, raha mbola nisaintsaina ireo faminaniana ireo Daniela ka nitady an'Andriamanitra mba hahazo fahalalana ny amin'ny fotoana, dia nisy andianà fahitana nomena azy momba ny fiakaran'ny fanjakana sy ny fianjerany. Tamin'ny fahitana voalohany, araka ny voasoratra ao amin'ny toko fahafiton'ny bokin'i Daniela, dia nomena fanazavana izy; nefa tsy mbola nazava tamin'ilay mpaminany avokoa ny zavatra rehetra. ‘Nampitebiteby ahy indrindra ny fisainako,’ hoy izy nosoratany momba ny zavatra niainany tamin'izany fotoana izany, ‘ary niova tamiko ny tarehiko; fa notanako tao am-poko izany zavatra izany.’ Daniela 7:28.”

“Tamin'ny alalan'ny fahitana hafa indray dia nisy hazavana fanampiny narotsaka tamin'ny zava-hitanga amin'ny ho avy; ary tamin'ny famaranana io fahitana io no nandrenesan'i Daniela hoe: ‘ary nisy olo-masina iray niteny, dia hoy ny olo-masina iray tamin'ilay olo-masina iray izay niteny: Mandra-pahoviana no haharetan'ny fahitana?’ Daniela 8:13. Ny valiny nomena hoe: ‘Mandritra ny roa arivo sy telon-jato andro; dia hodiovana ny fitoerana masina’ (andininy 14), dia nahafeno fahadisoan-kevitra azy. Tamin-kafanam-po no nitadiavany ny hevitr'ilay fahitana. Tsy azony ny fifandraisana misy eo amin'ny fahababoana fitopolo taona, araka izay efa voalaza mialoha tamin'ny alalan'i Jeremia, sy ny roa arivo sy telon-jato taona izay reny tamin'ny fahitana fa nolazain'ilay iraky ny lanitra fa tsy maintsy ho tapitra alohan'ny fanadiovana ny fitoerana masin'Andriamanitra. Ny anjely Gabriela dia nanome fanazavana ampahany taminy; kanefa raha nandre ny teny hoe: ‘Ny fahitana ... dia ho amin'ny andro maro,’ ilay mpaminany, dia safotra. ‘Izaho Daniela dia safotra,’ hoy ny fitantarany ny zavatra niainany, ‘ary narary andro vitsivitsy; rehefa afaka izany dia nitsangana aho ka nanao ny raharahan'ny mpanjaka; ary gaga tamin'ilay fahitana aho, nefa tsy nisy nahafantatra izany.’ Andininy 26, 27.”

“Mbola nitondra mavesatra noho ny amin'ny Israely, dia nodinihin'i Daniela indray ny faminaniana'i Jeremia. Tena mazava tokoa ireny—mazava loatra ka azony tamin'ireo fijoroana voasoratra ao amin'ny boky ‘ny isan'ny taona, izay nahatongavan'ny tenin'i Jehovah tamin'i Jeremia mpaminany, fa hahatanteraka fitopolo taona amin'ny fandravana an'i Jerosalema.’ Daniela 9:2.”

“Tamim-pinoana miorina eo ambonin'ny teny azo antoka avy amin'ny faminaniana, dia nifona tamin'ny Tompo i Daniela mba hahatanteraka haingana ireo teny fikasana ireo. Nifona izy mba hotehirizina ny voninahitr'Andriamanitra. Tao amin'ny fangatahany dia nampiray tena

tanteraka tamin'ireo izay tsy nahatratra ny fikasan' Andriamanitra izy, ka niaiky ny fahotany ho toy ny azy manokana.” Prophets and Kings, 553, 554.